

Antykorupcja

<https://www.antykorupcja.gov.pl/ak/czy-wiesz-ze/6822,Korupcja-Lon-Nola-pomogla-Czerwonym-Khmerom.html>
2020-09-25, 04:37

Korupcja Lon Nola pomogła Czerwonym Khmerom

W marcu 1968 roku "Shell Guide to Cambodia" opisywał Kambodżę jako nowoczesne, gwałtownie rozwijające się państwo, ze świetną komunikacją, najwyższej klasy hotelami i najnowocześniejszymi obiektami usługowymi. Mimo że ta charakterystyka powstała przy udziale kambodżańskiego ministerstwa informacji, prawdą jest, że za księcia Norodoma Sihanouka modernizacja kraju postępowała szybciej niż w czasach protektoratu francuskiego (J. Tully, 2005).

W marcu 1970 roku książę Sihanouk został odsunięty od władzy przez generała Lon Nola. W październiku kraj przyjął nazwę Republiki Khmerów, a monarchia została obalona. Po kilku latach walki o władzę w 1975 roku jej ster przejęli Czerwoni Khmerzy, których przywódca Pol Pot zwany Wielkim Bratem Numer Jeden postanowił zmienić kraj w utopię opartą na rolnictwie. Jego chora wizja doprowadziła do największych okrucieństw XX wieku.

W lipcu 2010 roku [wspierany przez ONZ sąd](#) zebrał się, aby osądzić zbrodnie dokonane przed 30 laty przez współpracowników Pol Pota, w tym - Kaing Guek Eav.

✘ Eav - bardziej znany jako [Duch](#) - kierujący więzieniem S-21, który torturami wymuszał przyznanie się do winy (z około 16 tysięcy torturowanych przeżyło 7 osób*), przed sądem zeznał, że polityka Stanów Zjednoczonych w latach 70 ubiegłego wieku przyczyniła się do przejęcia władzy przez Czerwonych Khmerów. Jego ocena była częścią niesłychanie szczegółowego opisu dotyczącego udziału Ducha w rewolucji.

Jak podają zagraniczne media śledzące przebieg [procesu](#), Duch, zapytany przez sędziego Jeana-Marca Lavergne'a o umiejscowienie swoich działań w kontekście historycznym, bez próby ich usprawiedliwiania odpowiedział, że Czerwoni Khmerzy „wyginęliby” do roku 1970, gdyby Stany Zjednoczone nie wspierały rządów Lon Nola.

George C. Hildebrand i Gareth Porter w książce wydanej w 1976 roku „Kambodża. Głód i rewolucja” - opisali z jednej strony sytuację przymierających głodem uciekinierów przybywających do Phnom

Penh, z drugiej - żyjącą w dostatku elitę.

Korupcja bez wątpienia istniała w czasach księcia Sihanouka, jednak jej rozmiary były ograniczone, a ówczesna klasa rządząca nie była aż tak ostentacyjna w pławieniu się w luksusie. Autorzy powołują się w tej ocenie na niepublikowane opracowanie Laury Sammers „The impact of foreign intervention in Cambodia during its early years of independence”. Dodają oni, że wraz z dojściem do władzy junty wojskowej, żołnierze i urzędnicy mieli niesłychaną okazję do urzeczywistnienia ambicji stania się nową klasą - militarną biurokracją - i wykorzystywania pozycji jedynie dla własnych korzyści.

Ogromnych rozmiarów pomoc Stanów Zjednoczonych przy jednoczesnym braku kontroli spowodowała, że stali się oni beneficjentami niespotykanego dotąd dostatku. Miał on swoje źródło w sprzedaży na wolnym rynku otrzymanej z zagranicy broni, lekarstw i żywności. Broń była odkupywana od handlarzy przez siły rewolucyjne (Czerwonych Khmerów) i sympatyzujące z nimi siły Wietnamu Północnego. Zresztą, broń odsprzedawano zazwyczaj temu, kto dał więcej, bez względu na to, po której stronie konfliktu się znajdował.

W rozdziale poświęconym korupcji i jej wymiarowi humanitarnemu Hildebrand i Porter powołują się na dane amerykańskiego Zespołu ds. Dystrybucji Wyposażenia Wojskowego (Military Equipment Distribution Team - MEDT), który w lutym 1973 roku ocenił, że siły FANK (Force Armée Nationale Khmčre) wzrosły o 10-15 procent. Skorumpowani dowódcy przywłaszczali każdego miesiąca od 750 tysięcy do miliona dolarów tytułem wypłaty dla „fantomów”, czyli nieistniejących żołnierzy. Ich liczba rosła lawinowo, ponieważ nie zgłaszano poległych żołnierzy, za których pobierano żołd i racje żywnościowe.

Wysocy rangą oficerowie zbijali fortuny na handlu paliwem dostarczanym dzięki amerykańskiej pomocy wojskowej. Niektórzy oceniają, że połowa z 350 milionów dolarów wsparcia w samym 1974 roku, nigdy nie została wykorzystana do celów wojskowych.

Pod koniec 1973 roku dowódca w prowincji Takeo i gubernatorzy prowincji Koh Kong oraz Kampot zostali usunięci z zajmowanych stanowisk po tym jak sprzedali za pośrednictwem prywatnego przedsiębiorcy ponad 3 tysiące ton amerykańskiej amunicji wartej ponad 3 miliony dolarów.

Tego typu praktyki stały się na tyle powszechne, że przyjęto, iż na najbardziej lukratywnych stanowiskach rotacja powinna następować co kilka miesięcy. Tworzono nawet kolejne prowincje, by móc obsadzić tych, którzy chcieli z amerykańskiej pomocy skorzystać.

Przedmieścia stolicy stały się obszarem niepohamowanego wybuchu luksusu, co obrazowały nowe wille urzędników i wojskowych. Skorumpowany był brat Lon Nola - Non, który sprzeniewierzał miliony dolarów rocznie. Kiedy w 1973 roku uciekał z kraju, jego majątek, którego dorobił się na handlu bronią, szacowano na 90 milionów dolarów. Korupcja była tak jawna, że, jak podał Kong Horth z biura finansów marynarki, prezydent Lon Nol nakazał wydzielenie z programu amerykańskiej pomocy dla marynarki wojennej miliona dolarów rocznie na własne potrzeby.

W czasie, kiedy tereny zamieszkałe przez kambodżańską biedotę pozbawiono elektryczności, korty tenisowe Cerce Sportif tętniły życiem. Jeden z korespondentów, na którego słowach opierają się Hildebrand i Porter wspominał w kwietniu 1975 roku: „Dla uprzywilejowanej elity, tenis, nocne kluby, drogie francuskie posiłki i przyjęcia zakrapiane brandy trwały niemal do samego końca, podczas gdy przytłaczająca większość przeludnionego miasta popadała w coraz to głębszą rozpacz”.

Studenci skandowali hasła „Korupcja + Niekompetencja = Głód”. Lon Nol nie tylko nie robił nic, by rozwiązać problem głodu, ale zniechęcał ludzi do posiadania jakiegokolwiek nadziei na otrzymanie pomocy. Idea opieki społecznej była obca rządowi, a środki z zagranicznych programów pomocowych trafiały do urzędników.

Powodem rosnących wpływów Czerwonych Khmerów była nie tylko niekompetencja wspieranego przez USA rządu Lon Nola, lecz nienawiść do bombardowań przeprowadzanych przez obce wojsko. W marcu 1969 roku, niedługo po rozpoczęciu nalotów, a przed przejściem władzy przez juntę wojskową, książę Sihanouk na próżno zwracał się z apelem o opublikowanie w zagranicznej prasie protestu wobec przemocy na khmerskich wieśniakach.

Amerykański filozof Noam Chomski w artykule [„Cyniczna Farsa o Kambodży”](#) z czerwca 1978 roku wspomina Charlesa Meyera, francuskiego kartografa przebywającego w Kambodży od 1946 roku, który przestrzegał, że trudna do wyobrażenia nienawiść wieśniaków do tych niszczących ich wsie, może prowadzić do żądzy rewanżu.

Bombardowania Wschodniej Kambodży i Północnego Wietnamu trwały 4 lata, w ich wyniku zginęło 150 tysięcy mieszkańców wsi. Chłopi zaczęli ewakuować się do stolicy Phnom Penh, co spowodowało polityczną i militarną destabilizację oraz wzrost poparcia dla Pol Pota. Inwazja na Kambodżę była tłumaczona wyparciem bojówek Wietnamu Północnego z przygranicznych obozów. Zamiast tego Amerykanie zepchnęli ich w głąb kraju, gdzie Wietnamczycy połączyli się z Czerwonymi Khmerami. W tym czasie Pol Pot i Ieng Sary przejmowali dowództwo nad szkolonymi w Wietnamie komunistami.

Kiedy w 1975 roku Stany Zjednoczone wycofały się z Wietnamu, również kambodżański rząd stracił wsparcie militarne. Tymczasem Pol Pot tworzył okrutną armię składającą się z nastoletnich wieśniaków i 17 kwietnia 1975 roku przejął kontrolę nad Kambodżą. W ciągu 48 godzin ponad 2 miliony ludzi musiało opuścić miasta i przenieść się na wieś. Pol Pot ogłosił „rok zerowy”, który był początkiem Republiki Kampuczy. Palono książki, niszczone szpitale, wysadzano świątynie, zakazano obchodzenia świąt i słuchania muzyki. Przedstawiciele dawnej administracji zostali zabici. Egzekucji dokonywano za bycie zbyt starym, chorym, noszenie okularów, małe zniszczone dłonie, znajomość języków obcych. Kambodżanie ginęli z powodu niewolniczej pracy, głodu i chorób. Mordowano lekarzy, nauczycieli, inżynierów, rzemieślników, słowem każdego, kto był "skażony miastem".

W latach 1975-79 zginęła jedna czwarta ludności Kambodży.

Kaing Guek Eav pseudonim Duch został skazany na 35 lat więzienia.

* Więzienie S-21 przeżyło 7 osób, w tym malarz Vann Nath, który w 1979 roku dokonał udanej ucieczki. Jego obrazy znajdują się miejscu kaźni zamienionym na muzeum

Źródła: "The short history of Cambodia. From empire to survival" John Tully, wyd. Allen i Unwin; "Cambodia: Starvation & Revolution" George C. Hildebrand, Gareth Porter, wyd. Monthly Review Press, New York - Londyn 1976; "The United States and Cambodia, 1969-2000: a troubled relationship", aut. Kenton J. Clymer, wyd. RoutledgeCurzon 2004; Laura Sammers, "The impact of foreign intervention in Cambodia During its early years of independence". Wyd. Cornell University, lipiec 1970, p.43; yale.edu; news24.com; state.gov; cambodiatribunal.org; vimeo.com; cnn.com